

ความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Received: 29 September 2020
Revised: 20 November 2020
Accepted: 28 November 2020

Requirements to study for a Master of Buddhism program Chaiyaphum Sangha College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

กาญจนพงศ์ สุวรรณ¹, พระศรีสัจญาณมุนี², พระมหาวิฑูรย์ สิทธิเมธี³, พระมหาสังคม ชยานนโท⁴, และพูนศักดิ์ กมล⁵
Kanchanapong Suwan¹, Phrasrisacyanmune², Phramahawithun Sitthimethi³, Phramahasangkorn chayanantho⁴,
and Poonsak kamol⁵

^{1,2,3,4,5}อาจารย์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

^{1,2,3,4,5}Lecturer responsible for the program in Chaiyaphum Buddhism College

Corresponding Author Email: Kanchanapong24@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการของพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตในจังหวัดชัยภูมิ 2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเสนอความต้องการของพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์/แบบประเมินผล/อื่นๆ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย คือพระสงฆ์และประชาชนในเขตจังหวัดชัยภูมิ 16 อำเภอ จำนวน 160 รูป/คนที่มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย โดยใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ที่มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Sampling Random) แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าสถิติค่าเอฟ (F-test) (ตัวอย่างเชิงคุณภาพ) แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร/วรรณกรรม/แบบสัมภาษณ์/แบบบันทึก/แบบสังเกต/อื่น ๆ มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) พระสงฆ์และประชาชนในเขตจังหวัดชัยภูมิ มีความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก 2 ด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการของหลักสูตรค่าเฉลี่ย 3.88 และด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาพุทธศาสนา ค่าเฉลี่ย 3.60 มีความต้องการศึกษาต่ออยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านความพร้อมในการศึกษาต่อ ค่าเฉลี่ย 3.25 และ 2) ข้อเสนอแนะของพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า มีข้อเสนอแนะด้านความพร้อมในการศึกษาต่อ พบว่า ควรให้มีการผ่อนชำระค่าเทอมเพื่อลดภาระทางการเงิน ควรมีการจัดทำหนังสือในแต่ละรายวิชาสำหรับผู้สนใจเข้าศึกษาต่อ ด้านการดำเนินการของหลักสูตร พบว่า ควรมีการจัดอาจารย์ให้มีช่องทางการติดต่อประสานงาน และควรมีการส่งเสริมให้ผู้สนใจศึกษาต่อมีช่องทางการติดต่อสื่อสาร ด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาพุทธศาสตร์ พบว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และควรมีการแนะแนวการศึกษาต่อ

คำสำคัญ: ความต้องการศึกษาต่อ, พุทธศาสตรมหาบัณฑิต

Abstract

The purposes of this study were 1. to study the level of requirements of the monks and the public who are interested in studying a Master of Buddhism program. In Chaiyaphum 2. Province to study recommendations for proposing requirements of monks and people interested in studying a Master of Buddhism Branch of Buddhism Chaiyaphum Province. It is a blended research between qualitative and quantitative research (Mixed Methods) with research tools such as questionnaire / interview / evaluation form / others. With sample groups / target groups Namely monks and people in Chaiyaphum Province, 16 districts, totaling 160 images / person from the calculation of the sample size / target group using the Taro Yamane formula at a tolerance level of 0.05 from random sampling (Sampling Random), then the data collected from questionnaires were analyzed by using descriptive statistics. Percentage, mean, standard deviation The results were compared by t-test and F-test (qualitative sample). Data collected from documents / literature / interviews / notes / observation / Other The analysis was content (Content Analysis). The research results showed that 1) Monks and people in Chaiyaphum Province There is a requirement to pursue a Master of Arts program. Chaiyaphum Sangha College Mahachulalongkornrajavidyalaya University Overall is at a high level. And when considering each aspect, it was found that there was a high level of demand for further education in 2 areas, sorted from the average to the lowest, namely, course implementation, 3.88 average, and attitude towards Buddhist disciplines, mean average 3.60 There was a moderate level of requirements for further education in one area, namely the readiness for education towards the mean of 3.25 2) The suggestion of monks and people interested in studying for the Master of Buddhism program. Chaiyaphum Sangha College Mahachulalongkornrajavidyalaya University found that there was a suggestion on the readiness for further study, found that the tuition fee installment should be made to reduce the burden of study. There should be a book in each course for those interested in further study. In the implementation of the course (course), it was found that teachers should be arranged to have a communication channel for coordination. And should encourage those interested in further study to have a communication channel As for the attitude towards Buddhist disciplines, it was found that the curriculum should be promoted continuously. And should have further education guidance.

Keywords: Educational Requirements, Master of Arts

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์โลก โดยเฉพาะในด้านคุณธรรม จริยธรรมก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท ความเกื้อกูลกันลดน้อยลง กระแสวัตถุนิยมยังคงเดิมโตขึ้น รูปแบบวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันโน้มเอียงไปทางด้านวัตถุนิยม ป้างเจกชนนิยมและบริโภคนิยมมากยิ่งขึ้น ระบบครอบครัวที่แปรเปลี่ยน ชุมชน สังคม และวัฒนธรรมอ่อนแอลง เป็นเหตุที่ทำให้คุณภาพชีวิตลดลง ด้วยพุทธธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นกระบวนการที่สามารถช่วยเหลือให้เพื่อนมนุษย์ค้นพบ รู้จัก เข้าใจ ยอมรับ และศึกษาพัฒนาตนเอง ซึ่งเมื่อเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้จะเห็นคุณค่าของสรรพสิ่งที่เกื้อกูลกัน พร้อมกับแบ่งปันความห่วงใย ความเอื้ออาทร ความเอาใจใส่ ความเมตตาปราณี การช่วยเหลือกันอย่างบริสุทธิ์ใจ การร่วมรับรู้ทุกข์ ให้ช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาตนเองได้ ในรายงานการวิจัยเรื่อง (ดุขฎิ สัตตวรารค์, 2532, น.17) “การศึกษา

ในสังคมพระพุทธศาสนาตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก” ผลการวิจัยพบว่า พระพุทธศาสนามีความเห็นว่า ชีวิตมนุษย์ประกอบด้วย ชั้น 5 การทำงานประสานกันของชั้น 5 ทำให้มนุษย์รับรู้โลกได้ โดยมีช่องทางติดต่ออยู่ 2 ชุดคือ ชุดที่รับเข้า ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ และชุดที่แสดงออก ได้แก่ กาย วาจา และใจ โลกที่ศึกษาคือ โลกตามการรับรู้ของมนุษย์เอง ได้ผลการศึกษา คือ ปัญญารู้ตามความเป็นจริง คือ รู้ชัดในอริยสัจ 4 ซึ่งพระพุทธศาสนาอธิบายไว้หลายนัย จากมรรคมรรค 8 ปรับให้เป็นหลักการปฏิบัติเพื่อการศึกษาจากหยาบไปหาประณีต เป็น 3 ประการ เรียกว่า ไตรสิกขา อันจะนำผู้ศึกษาบรรลุภาวะชีวิตที่สมบูรณ์ คือ มีปัญญาพ้นทุกข์สิ้นเชิง และเป็นเป้าหมายการศึกษาในระดับอุดมคติ โยนิโสมนสิการเป็นปัจจัยเอื้อให้เกิดการพัฒนา ส่วนสังคมพระพุทธศาสนามี 2 ประเภท สังคมฆราวาส และสังคมผู้บวช ซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมการศึกษา มีการเลือกสรรสมาชิก การจัดระเบียบสังคมโดยอาศัยวินัยสงฆ์เป็นหลัก และเป็นสังคมที่มีโอกาสในการศึกษาและบรรยากาศทางการศึกษาสูงกว่าสังคมฆราวาส เพื่อให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มุ่งเน้นให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน และสังคม เพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงมีปณิธานอันแน่วแน่ อันมุ่งมั่นทำหน้าที่ให้การศึกษา ค้นคว้า วิจัย แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนา และประยุกต์เข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการของมหาวิทยาลัย และพระพุทธศาสนา เพื่อนำสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ความเป็นสากลด้านแหล่งให้บริการความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนา ทั้งทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนามวลมนุษย์ สังคมประเทศชาติ และพระพุทธศาสนา โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มุ่งเน้นการเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อพัฒนาจิตใจและสังคมพร้อม ๆ ไปด้วยการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะในศาสตร์ที่เป็นพุทธศาสตร์เชิงประยุกต์ ด้วยแนวคิดดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีหลักสูตรเพื่อพัฒนาบุคลากรที่เข้าถึงแก่นแท้ของศาสตร์ เพื่อทำหน้าที่ผลิตงานวิจัยเชิงบูรณาการที่ถอดองค์ความรู้ทางพุทธศาสนาผสมผสานกับศาสตร์ทางด้านการเมืองการปกครอง นอกจากนั้นยังต้องประกอบด้วยความสามารถที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนอันได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นหมู่คณะ การแก้ปัญหา การรับความเสี่ยง การออกแบบและสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการตนเอง รวมไปถึงจริยธรรม ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ทางหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาพระพุทธศาสนา จึงเล็งเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการเปิดการสอนในหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรยังให้ความสำคัญกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 ด้านดังกล่าว

ดังนั้น ผู้วิจัยและคณะ จึงเห็นความสำคัญของการวิจัยเรื่องความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเป็นการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาปรับใช้เป็นแนวทางการศึกษาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ตามความคิดเห็น และข้อข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์ในทางพัฒนาหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการของพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ พระสงฆ์และประชาชนในเขตจังหวัดชัยภูมิ 16 อำเภอ จำนวน 160 รูป/คน
 - 1.2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 5 ท่าน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) 3) อื่นๆ ตัวอย่างเชิงปริมาณ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ผู้ให้การสนับสนุนค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาตามแผนการศึกษา วิธีการคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษา ตอนที่ 2 ความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการเสนอความต้องการของพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ในจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) นำแบบสอบถามพบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงฆ์กับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, น.249) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25–0.75 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (1951, p.274; อ้างในบุญชม ศรีสะอาด, 2558) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีความเชื่อมั่น 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้รับการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อหาค่าความแปรปรวนหรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวหรือการทดสอบค่า (F-test)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t- test) และการทดสอบ ค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระสงฆ์และประชาชนในเขตจังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิจัยพบว่า มีความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการของหลักสูตร (Course) และด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาพุทธศาสนา มีความต้องการศึกษาต่ออยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านความพร้อมในการศึกษาต่อ โดยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านการดำเนินการของหลักสูตร (Course) โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความต้องการในการศึกษาต่ออยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4 หลักสูตรมีการประสานงานในการศึกษาจากเจ้าหน้าที่ของหลักสูตรในรูปแบบที่

เป็นกัลยาณมิตร ความต้องการในการศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก 6 ข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 หลักสูตรมีการจัดคลินิกวิจัยเพื่อให้บัณฑิตสามารถสืบค้นและแก้ไขปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างต่อเนื่อง ข้อ 1 หลักสูตรบริหารจัดการศึกษาให้บัณฑิตสำเร็จการศึกษาได้ภายในระยะเวลา 2 ปี ข้อ 2 หลักสูตรมีการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความรู้ความสามารถทางด้านพุทธศาสนา ข้อ 9 หลักสูตรมีการกำหนดกระบวนการในการสำเร็จการศึกษาของนิสิตอย่างมีขั้นตอน ข้อ 10 หลักสูตรมีการส่งเสริมให้นิสิตเขียนบทความทางวิชาการ และข้อ 5 หลักสูตรมีอาจารย์ที่ปรึกษาที่สามารถให้คำปรึกษาได้ตลอดเวลาที่ต้องการ ตามลำดับ และระดับความต้องการในการศึกษาต่ออยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 6 หลักสูตรมีการจัดกิจกรรมสัมมนาทางวิชาการอย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง ข้อ 8 หลักสูตรมีการรายงานความคืบหน้าของวิทยานิพนธ์ทุก 1 เดือน ข้อ 7 หลักสูตรมีการจัดสอบก่อน (Pretest) ที่จะมีการสอบหัวข้อและโครงสร้างวิทยานิพนธ์ ตามลำดับ 2) ด้านความพร้อมในการศึกษาต่อ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับความต้องการในการศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ความพร้อมด้านการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 9 ความสะดวกในการเดินทางมาเรียน ข้อ 8 ความพร้อมด้านสุขภาพ ข้อ 10 ความพร้อมในด้านเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา ข้อ 5 จัดการเรียนการสอนแบบ Block Course และข้อ 7 การศึกษาระดับปริญญาโท ต้องมีการสอบผ่านภาษาอังกฤษ ข้อ 6 หากจัดการเรียนการสอนในวันเสาร์-อาทิตย์ ข้อ 3 ความพร้อมของผู้สนับสนุนทุนการศึกษา ข้อ 4 หากมีการจัดให้มีการอบรมสัมมนาในรายวิชาเรียนภายนอกสถาบันในบางครั้ง และข้อ 2 ความพร้อมการไปศึกษาดูงานต่างประเทศในระหว่างเรียน ตามลำดับ 3) ด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาพระพุทธศาสนา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความต้องการในการศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก 6 ข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 สาขาวิชาพุทธศาสนาตรงกับเป้าหมายการศึกษา ข้อ 4 การเรียนในสาขาวิชาพุทธศาสนาทำให้ท่านสามารถใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ ข้อ 2 การนำความรู้ทางพุทธศาสนาไปใช้ประโยชน์เพื่อประกอบอาชีพ ข้อ 10 การเรียนรู้วิชาพุทธศาสนาสามารถนำไปแก้ปัญหาคัดแย้งในสังคมได้อย่างสันติ ข้อ 8 การเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิต และข้อ 7 วิชาพระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งการเป็นผู้นำตามแนวพุทธตามลำดับ และระดับความต้องการในการศึกษาต่ออยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 6 สาขาวิชาพุทธศาสนาตรงกับความต้องการ ข้อ 5 มีความรู้ความเข้าใจทางด้านพุทธศาสนา ข้อ 1 การนำความรู้ด้านพุทธศาสนาไปใช้ประโยชน์เพื่อต่อสังคม และข้อ 9 การเรียนพุทธศาสนาเป็นประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ในสังคม ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะของพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะ แยกเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความพร้อมในการศึกษาต่อ ด้านการดำเนินการของหลักสูตร (Rating) และด้านทัศนคติต่อสาขาวิชารัฐศาสตร์ ส่วนข้อที่มีความถี่เรียงลำดับจากมากไปน้อยเรียงตามรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านความพร้อมในการศึกษาต่อ พบว่า ควรให้มีการผ่อนชำระค่าเทอมเพื่อลดภาระทางการเรียน ควรมีการจัดทำหนังสือในแต่ละรายวิชาสำหรับผู้สนใจเข้าศึกษาต่อ ควรมีการจัดอบรมภาษาอังกฤษในการเตรียมความพร้อม และควรมีการจัดอบรมให้กับผู้สนใจเข้าศึกษาต่อ 2) ด้านการดำเนินการของหลักสูตร (Course) พบว่า ควรมีการจัดอาจารย์ให้มีช่องทางการติดต่อประสานงาน และควรมีการส่งเสริมให้ผู้สนใจศึกษาต่อมีช่องทางการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาพระพุทธศาสนาว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรอย่างต่อเนื่องและควรมีการแนะนำการศึกษาต่อ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการของพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ระดับความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก มีหลักการและวิธีการประสานงานในการศึกษาจากเจ้าหน้าที่ของหลักสูตรแบบเป็นกัลยาณมิตร พร้อมการจัดคลินิกวิจัยเพื่อให้เกิดข้อสงสัยและแก้ไขปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างต่อเนื่อง หลักสูตรมีอาจารย์ที่สามารถให้คำปรึกษาได้ตลอดเวลาที่ต้องการทำให้เกิดองค์ความรู้ความเข้าใจด้านพระพุทธศาสนาและการเรียนพระพุทธศาสนาเป็นประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ได้แนวทางตามข้อเสนอแนะจากพระสงฆ์และการประชุมประชาชนทั่วไปในหลักสูตรสาขาวิชาพระพุทธศาสนาพร้อมนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะด้านความพร้อมในการศึกษาต่อควรผ่อนชำระค่าเทอมเพื่อลดภาระทางการเรียน มีหนังสือตรงสาขามีการจัดอบรมภาษาอังกฤษในการเตรียมพร้อมมีอบรมให้กับผู้สนใจศึกษาต่อ ด้านการดำเนินการของหลักสูตรควรจัดอาจารย์ให้มีช่องทางติดต่อประสานงาน มีการส่งเสริมให้ผู้สนใจศึกษาต่อมีช่องทางติดต่อสื่อสาร ด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาพระพุทธศาสนามีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรอย่างต่อเนื่องและมีการแนะนำการศึกษาเป็นผลจากการวิจัยตามข้อเสนอแนะจากพระสงฆ์และการประชุมประชาชนทั่วไป

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจที่ต้องการศึกษาต่อหลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิต ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ซึ่งมีเป็นประโยชน์ทั้งในด้านการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะในการนำไปประกอบอาชีพ ตลอดจนทั้งสนใจศึกษาในด้านสาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งมีประโยชน์ที่หลายหลายในการนำคุณวุฒิไปปรับใช้ นอกจากนี้ พระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจที่ต้องการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา มีความต้องการศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ต้องการเพิ่มระดับคุณวุฒิการศึกษาจึงสนใจในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (ดวงพร รุ่งเรืองศรี, 2562, น.บทคัดย่อ) ได้ทำรายงานการวิจัยเรื่อง “ความต้องการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา” ปีการศึกษา 2560 พบว่า นิสิตมีความสนใจสาขาวิชาการบริหารการพัฒนา อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (พรรณพันธ์ จันทา และอจรี ปราบริพาย์, 2558, น.132) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสนและวิทยาเขตบางเขน ปีพุทธศักราช 2557 จำนวน 381 คน โดยสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อยู่ในระดับมาก และนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รันยชนก เทศนา และณินี ทองประเสริฐ ได้ศึกษาความต้องการในการเข้าศึกษาต่อระดับดุษฎีบัณฑิตด้านบริหารธุรกิจของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการในการเข้าศึกษาต่อระดับดุษฎีบัณฑิตด้านบริหารธุรกิจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า

1) ระดับความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านการดำเนินการของหลักสูตร (Course) โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจศึกษาต่อมีความคาดหวังว่า หลักสูตรจะมีการประสานงานในการศึกษาจากเจ้าหน้าที่ของหลักสูตรในแบบที่เป็นกัลยาณมิตร หลักสูตรมีการบริหารจัดการศึกษาให้นิสิตสำเร็จการศึกษาได้ภายในระยะเวลา 2 ปี หลักสูตรมีการจัดคลินิกวิจัยเพื่อให้นิสิตสามารถสืบค้นและแก้ไขปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างต่อเนื่อง หลักสูตรมีการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความรู้ความสามารถทางด้านพระพุทธศาสนา หลักสูตรมีการกำหนดกระบวนการในการสำเร็จการศึกษาของนิสิตอย่างมีขั้นตอน หลักสูตรมีการส่งเสริมให้นิสิตเขียนบทความทางวิชาการ และหลักสูตรมีอาจารย์ที่ปรึกษาที่สามารถให้คำปรึกษาได้ตลอดเวลาที่ต้องการ

2) ระดับความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านความพร้อมในการศึกษาต่อ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจศึกษาต่อมีความสะดวกในการเดินทางมาเรียน มีความพร้อมในด้านเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา มีความพร้อมด้านการเงิน มีความพร้อมหากหลักสูตรมีจัดการเรียนการสอนในวันเสาร์-อาทิตย์ และจัดการเรียนการสอนแบบ Block Course

3) ระดับความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจศึกษาต่อมีความคาดหวังว่า การเรียนในสาขาวิชาพระพุทธศาสนาทำให้สามารถใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ สาขาวิชาพระพุทธศาสนาเป็นพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนไทย เพราะคนไทยนำหลักธรรมมาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และลักษณะนิสัยของคนไทยมีจิตใจที่ดีงามในทุก ๆ ด้าน มีความเป็นมิตรกับทุกคน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สามารถนำผลการวิจัยปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารของมหาวิทยาลัย และความต้องการของพระสงฆ์และประชาชนผู้สนใจในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาควมมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการในการศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอกราบขอบพระคุณ พระศรีสังฆาณมุนี, ดร. ป.ธ.๙ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ พระมหาวิฑูรย์ สิทธิเมธี, ดร. ป.ธ.๙ รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ภูมิสุข รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ ฝ่ายบริหาร พระมหาสังคม ขยานนโท, ดร. ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ พระภัทชาพงศ์ สิริภทโท,ดร. ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย ที่ปรึกษาโครงการ ตลอดจนทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องที่ช่วยให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการทำวิจัย คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าของหนังสือ ตำรา และงานวิจัย ที่ได้นำมาอ้างอิงในรายงานวิจัยฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- กิติ ตัยคานนท์. (2533). *การสร้างแรงจูงใจ*. นนทบุรี: บัตเตอร์ฟลาย
- กึ่งกาญจน์ วรรณทัศน์และคณะ. (2552). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิว
- ณัฏฐา กรีหิรัญ. (2550). *ความพึงพอใจการปฏิบัติงานของของพนักงานมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ดวงพร รุ่งเรืองศรี. (2562). *ความต้องการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2560*. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดุขฎิ สัตถารวงค์. (2532). *การศึกษาในสังคมพระพุทธศาสนาตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- นิพนธ์ พรหมจारी. (2550.) *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์ รป.ม.). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น